Turkish Studies

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 2349-2359

DOI: 10.29228/TurkishStudies.24987

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.06.2019

✓ Accepted/Kabul: 10.08.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (23.07.2019)-Referee 2 (28.07.2019)

This article was checked by turnitin.

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKUL DENEYİMİ DERSİNDE YAPTIKLARI GÖZLEMLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Elvan GÜN* - Ulaş ÖZKASNAKLI**

ÖZ

Bu çalışma, müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersinde yapmış oldukları gözlemlere ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla 2018-2019 öğretim yılında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi müzik eğitimi ana bilim dalında okul deneyimi dersini alan son sınıf öğrencileri araştırmanın örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu 4 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır, müzik öğretmeni adaylarının görüşme sorularına vermiş oldukları cevaplar içerik analizi ile çözümlenerek yorumlanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular aynı zamanda araştırmanın alt problemlerini oluşturmaktadır. Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının, müzik öğretmenin sınıf hakimiyetine ve derste kullandığı iletişim diline; öğretmenin mesleki motivasyonuna, müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanlarına; öğrencilerin müzik dersine ilgilerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Sonuç olarak; müzik öğretmeni adaylarının yalnızca müzik öğretmenin sınıf hakimiyetine ilişkin olumlu görüş bildirdikleri; öğretmenin derste kullandığı iletişim dili, mesleki motivasyonu, müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanları ile öğrencilerin müzik dersine ilgilerine ilişkin olumsuz görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersinde yapmış oldukları gözlemlere ilişkin çoğunlukla olumsuz görüşe sahip oldukları belirlenmiş; gözlem yaptıkları okullar, müzik öğretmenleri ve müzik dersi ortamına ilişkin önemli sorunlar saptanmıştır. Araştırmacılar tarafından

* Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: egun@mehmetakif.edu.tr

** Öğr. Gör., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: uozkasnakli@mehmetakif.edu.tr

bu sorunların çözümüne yönelik alana katkı sağlayabilecek öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Öğretmeni Adayı, Okul Deneyimi Dersi.

THE VIEWS OF PRE-SERVICE MUSIC TEACHERS ABOUT THEIR OBSERVATIONS DURING SCHOOL EXPERIENCE COURSE

ABSTRACT

This study aims to determine the views of the pre-service music teachers about the observations they made in the school experience course. For this purpose, in the 2018-2019 academic year, the last year students who attended the school experience course in the music education department of Mehmet Akif Ersoy University were selected as the sample group of the study. The study was conducted with qualitative research method and semi-structured interview form developed by the researchers was used as data collection tool. The interview form consisted of 4 open-ended questions, and the answers of the pre-service music teachers to the interview questions were analyzed and interpreted through content analysis. The questions in the interview form also constitute the sub-problems of the research. In the study, the views of pre-service music teachers was determined about, music teacher's classroom domination and the language of communication used in the lesson; the professional motivation of the teacher; students' interests in music lesson. As a result; it was observed that the pre-service music teachers only had positive views about the music teacher's class dominance; It was determined that the pre-service music teachers had negative views about communication language used by the teacher in the course, professional motivation, education and training opportunities of the school and the students' interest in music lesson. Based on the findings of the study, it was determined that the pre-service music teachers had mostly negative views about the observations they made in the school experience course and important problems were determined related to the schools where teachers observe, music teachers and music lesson environment. Suggestions that could contribute to the field for solving these problems were developed by the researchers.

STRUCTURED ABSTRACT

Observation and experience are among the important processes and methods in the way of human knowledge. Pre-service teachers will continue their observation and experience processes that they have started in the last year of school experience (teaching practice) course throughout their teaching life. It is necessary to observe the perspectives of students and teachers, to establish collaborative relations with other teachers, to understand the events that occur in the school and classroom environment, to develop different approaches in the future teaching life and to present new ideas. Within this scope, within 4 years

training period, With the music field courses and educational sciences courses, the theoretical development of pre-service music teachers is supported and the environments in which they can apply the gains obtained from these courses are provided. Within the scope of this training, the process of gaining observation and experience starting with the School Experience (teaching practice 1) course in the first semester of the 4th year is reinforced with the Teaching Practice course in the second semester.

When the literature is examined, it is seen that there are few studies related to the school experience course (within the scope of pre-service music teachers) and that most of the research is aimed at determining the interests and expectations of the pre-service music teachers, some studies are limited only to the School Experience II.

The main purpose of this research is to determine the views of the pre-service music teachers about the observations they made in the school experience course. This study is thought to be important in terms of determining how the behavior and communication of the learner and teacher is observed by the pre-service teacher, revealing the events experienced during the education and training process, and contributing to the formation of a positive and understanding language-communication and learning environment.

The research was conducted with qualitative research methods. In the study, interview technique was used to determine the opinions of the pre-service music teachers about their observations. The study group of the research consists of 22 senior students who studied Department of Music Education in Mehmet Akif Esoy University in 2018-2019 academic year. Semi-structured interview form prepared by the researchers was used as the data collection tool and the data obtained were analyzed by content analysis. Interview forms were read separately by the researchers and grouped according to the similarity of the statements and classified as positive and negative. The classified statements were compared and finalized by the researchers.

12 (54%) of the 22 pre-service music teachers expressed positive opinion for the classroom dominance of the teacher (good in class, sweet-hard, able to gather attention), 8 (36%) of them expressed negative (screaming, inadequate due to field change, no eye contact) opinion. 2 (9%) pre-service teachers did not comment on this issue. According to this finding; The majority of pre-service music teachers believe that the teacher establishes dominance in the classroom.

9 (40%) of the 22 pre-service music teachers expressed negative opinion (scolding, screaming, prejudiced, offending, insulting, making fun of the students) and 5 (22%) of them expressed positive (calm and understandable, communication is very good, makes you feel that they are individual). 8 (36%) pre-service music teachers did not comment on this issue. According to this finding, a significant number of pre-service music teachers (40%) reported negative opinions about the language used by the teacher.

11 (50%) of the 22 pre-service music teachers expressed negative opinion (reluctant, dissatisfied, insufficient because they came from outside of the field, cold and frustrated), 8 (36%) of them expressed

positive opinion (professional love is great, love their profession). 3 of them (13%) did not comment on this subject. According to this finding, half of the music teacher candidates stated negative opinions about the professional motivation of the teacher and stated that they reflected this to the class with the body language they exhibited.

17 (77%) of the 22 pre-service music teachers expressed negative (no music classrooms, no different instruments, no concert hall), 4 (18%) of them expressed positive opinion (there is a music class, piano, rhythm instruments). 1 (4%) of them did not comment on this issue. According to this finding, the high majority of the pre-service music teachers reported negative opinions about the facilities of the school.

14 (63%) of the 22 pre-service music teachers expressed negative (hated, they considered the lesson unnecessary, bored, not willing, uninterested), 6 (27%) of them expressed positive opinion (curious, interested, want to learn, love to participate), 1 (4%) of them did not comment on this issue. According to this finding, the majority of the prospective music teachers reported negative opinions about the students' interest in music lessons.

As a result, it was determined that the body and verbal communication language used by the teachers should be developed and moved to the dimension of "nonviolent communication language" even though teachers could establish "classroom dominance". In this respect, it can be said that the majority of teachers have very low awareness of communication skills. At this point, in the process of teacher training, communication skills, positive communication, empathy and problem solving skills should be developed in courses and / or workshops, seminars should be done. At the same time, for the teachers who have started their profession, workshops, seminars, problem determination-approach-solution, non-violent communication practices should be done by field experts. It is recommended that the needs of the teachers who change the field should be determined and put into training. In most of the schools, it was found that the requirements for music lessons were not fully fulfilled and that the learning environment did not have the necessary qualifications. In addition to the effect of an exam-oriented education system on the decrease of students' interest in music lessons, it cannot be ignored that teachers' approach to students and their competences have an effect. For this reason, developmental studies related to these situations of teachers (considering their musical and socio-psychological needs) should be prepared and presented within the scope of in-service training.

Keywords: Music, Pre-service Music Teacher, School Experience Course.

1. Giriş

Gözlem ve deneyim, insanın bilgiyi edinme yolunda yer alan önemli süreç ve yöntemlerdendir. Öğretmen adayları, son sınıfta okul deneyimi (öğretmenlik uygulaması) dersi kapsamında başladıkları gözlem ve deneyim süreçlerini, öğretmenlik yaşantıları boyunca da sürdürmeye devam ettireceklerdir. Öğrenci ve öğretmenin bakış açılarını gözlemlemeleri, diğer öğretmenlerle iş birliğine dayalı ilişkiler kurmaları, okul ve sınıf ortamında oluşan olayları kavramaları, ilerideki öğretmenlik hayatlarında farklı

yaklaşımlar geliştirebilmeleri ve yeni fikirler sunabilmeleri için gereklidir. Bu kapsamda 4 yıllık eğitim süresi içinde müzik alan dersleri ve eğitim bilimleri dersleri ile müzik öğretmeni adaylarının hem teorik açıdan gelişimleri desteklenmekte hem de bu derslerden elde ettikleri kazanımları uygulayabilecekleri ortamlar sağlanmaktadır. Bu eğitim kapsamında, IV. yılın, I. yarısında Okul Deneyimi (öğretmenlik uygulaması 1) dersi ile başlayan gözlem ve deneyim kazanma süreci, II. yarıyılta Öğretmenlik Uygulaması dersi ile pekiştirilmektedir. Bu süreçler, müzik öğretmenin yetiştirilmesi sürecinde gerekli niteliklerin kazandırılması bakımında büyük önem ve etkiye sahiptir. Bu süreçler sadece öğretmen adayının bilginin öğrenciye nasıl aktarıldığını gözlemlediği bir olay değil, aynı zamanda sınıf içindeki iletişim ve ilişki biçimini de gözlemlediği bir zaman dilimidir.

Bu sebeple öğretmen adaylarına rehber olan müzik öğretmenleri, bilgiyi aktarma esnasında ve sonrasında öğrencileri ile oluşturduğu iletişim dili ile de "olumlu" ve "doğru" yaklaşımda olma durumunu sürdürmelidirler. Erdem (2013) bu durumu "Öğretmenin hem yetiştirdiği öğrenciler ve iletişimde bulunduğu kişiler hem de toplum üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri vardır" şeklinde açıklamıştır. Gordon (2017)'a göre "Öğretmenin ne öğrettiğinden, nasıl öğrettiğinden veya kime öğretmeye çalıştığından çok daha önemli olan, öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkinin kalitesidir". Bu sebeple, müzik öğretmeni adaylarının, belirtilen bu bağlamlara ilişkin yaptıkları gözlemlerin neler olduğunu ortaya koymak önem taşımaktadır. Çünkü, okul ortamında yaşadıkları bu süreç, öğretmen adaylarının mesleklerine, öğrenme ortamına ve öğrenci-öğretmen ilişkisinin nasıl olduğuna ve/veya olması gerektiğine ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin geliştiği bir dönem olarak da görülebilir. Bu dönem içerisinde öğretmen adaylarının gözlem ve deneyimlerinin neler olduğunun belirlenmeye çalışılması, öğrenme ortamının ve ilişkilerinin niteliğinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, okul deneyimi dersine ilişkin (müzik öğretmeni adayları kapsamında) yapılan çalışmaların az sayıda olduğu ve araştırmaların büyük bir bölümünün müzik öğretmeni adaylarının derse yönelik ilgi ve beklentilerini belirlemeye yönelik olduğu, bazı araştırmaların da sadece Okul Deneyimi II (Öğretmenlik uygulaması) dersi ile sınırlı olduğu görülmektedir (Otacioğlu, 2010; Kalyoncu ve Sazak, 2006; Saraç, 2004; Dündar, 2003). Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersinde yapmış oldukları gözlemlere yönelik olarak Varış'ın 2011 yılında yaptığı "Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi üzerine görüşleri" adlı çalışmada; adayların okul deneyiminin gerekliliği ve önemini kavradıkları, okulu ve uygulama öğretmenini gözlemleyerek öğretmenlik mesleğine ilişkin teorik bilgileri uygulamaya dönüştürme fırsatını elde ettikleri, Fakülte-okul işbirliğinin yeterince sağlanamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çalışma, müzik öğretmeni adaylarının sınıf içinde oluşan iletişim, davranış ve diğer durumlara ilişkin tespitlerin ve okullardaki öğretmen-öğrenci ilişkisinin, fiziki şartların, öğrencilerin derse olan ilgisinin, mesleki motivasyonun, öğretmen adayının gözlemleri yoluyla ortaya konulması bakımından ve diğer araştırmalara katkı sunması açısından önemlidir.

1.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Çalışmada "Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi I dersinde yaptıkları gözlemlere ilişkin görüşleri nelerdir?" sorusu problem cümlesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Müzik öğretmeni adaylarının sınıf içinde;
  - a. Öğretmenin sınıf hakimiyetine ilişkin görüşleri
  - b. Derste kullandığı iletişim diline ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Öğrencilerin müzik dersine ilgilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında gittikleri okullarda yaptıkları gözlemleri ve görüşleri belirlemektir. Bu görüşler ile öğretmen adaylarının gözlem ve deneyimlerinden edindikleri bilginin kavranması amaçlanmaktadır.

Eğitim ortamındaki davranışların, iletişimin, aday öğretmenin gözüyle görülmesi ve anlaşılması, öğretmen adaylarının okula, öğrenciye, öğretmen-öğrenci ilişkisine ilişkin gözlemlerinin neler olduğunu anlamak açısından önemlidir. Öğrenen ve öğretmenin davranış ve iletişiminin öğretmen adayı tarafından nasıl gözlemlendiğini belirlemek, eğitim ve öğretim sürecinde yaşanan olayları ortaya koymak, olumlu ve anlamaya yönelik bir dilin-iletişimin ve öğrenme ortamının oluşturulmasına katkısı bakımından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

2. Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Müzik öğretmeni adaylarının gözlemlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme, bir "bütünsel yorumlama" yöntemidir. Görüşmeden elde edilen küçük veri parçalarının ötesinde, tüm veriler "büyük resmi" yani araştırmanın ana temasını oluşturur" (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, sy:158, 2018). Görüşme, kişilerden belli bir konuda duygu ve düşüncelerini alma tekniği olarak da tanımlanabilir. Teknik, tutumların ve diğer bilgilerin öğrenilmesi, derinliğe sahip bilgilerin sağlanması, katılımcıların öznel bakış açıları ve düşünme yolları hakkında bilgi vermesi bakımından güçlü yönleri sahiptir (Christensen, Johnson, Turner, sy:58, 2015). "Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme ve düzenleme hakkı vardır" (Sönmez, V. Alacınar, G. F. sy:185, 2016).

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 öğretim yılında Mehmet Akif Esoy Üniversitesi müzik eğitimi anabilim dalında okuyan ve Okul Deneyimi I dersini alan 22 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Görüşme formları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak ifadelerin benzerliğine göre gruplanarak olumlu ve olumsuz olarak tasnif edilmiştir. Tasnif edilen ifadeler araştırmacılar tarafından karşılaştırılarak, son şekli verilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Bulgular araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak ortaya konulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

a-Öğretmenin sınıf hakimiyetine ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan 22 öğretmen adayından 12'si (%54) öğretmenin sınıf hakimiyetine yönelik olumlu (sınıf hakimiyeti iyi, tatlı-sert, ilgiyi toparlayabiliyor), 8'i (%36) olumsuz (Bağırıyor, alan değişikliği nedeniyle yetersiz, göz teması yok) görüş bildirmişlerdir. 2 (%9) öğretmen adayı ise bu konuda görüş bildirmemiştir.

Öğretmenin sınıf hakimiyetine yönelik olumlu görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"İlk defa girdiği sınıflarda ileriki haftalara göre olumlu yaklaşımlarla sağlıklı ilişkiler kurdu ve kendisine saygı ve sevgiyi iyi sağladı. Sınıf dağıldığı anda anında ilgi çekip toparlayabiliyor".

"Sınıf hakimiyeti iyi ve her sınıfa göre farklı davranış ve tutumları var".

"Öğrencilerin o anki duygularına göre yansıtmış oldukları durum ve davranışlarına göre sergilemiş oldukları davranış bütünlüğünden esinlenerek yeri geldiğinde sert, yeri geldiğinde tatlı dilli konuşarak dersin gidişatına yön vermektedir. Öğretmenimiz deneyimli olduğundan dolayı sınıf hakimiyetine çok yatkındır".

"Müzik öğretmenimiz sınıf üzerinde hakimiyet kurabiliyor, genellikle 1-2 kelimesi öğrencilerin susmasını sağlıyor"

Öğretmenin sınıf hakimiyetine yönelik olumsuz görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"Öğretmen sınıf hakimiyetini bağırarak kurmaya çalışıyordu, masaya oturup ders kitabındaki parçaları gelişi güzel anlatıyordu. Okula öğrencilere bir şeyler öğretmek için değil de zaman geçirmek için gelmiş gibiydi"

"Öğretmenin sınıf hakimiyetini yetersiz buluyorum, alan değişikliği ile geçiş yaptığı için yetersiz olduğunu ve bilgilerini karşı tarafa net olarak aktaramadığını ve derse hazırlıksız geldiğini düşünüyorum".

"Sınıfa girdiği anda öğrenciler ile göz teması sağlanmıyor, dikkat çekme, güdüleme kavramları ortada yok, sadece "kitapları açın, blok flütleri çıkarıp çenenize koyun" dan başka cümle duyamıyorum"

"Öğrenci saçma bir şey söylediğinde öğretmen cevap vermeyip gülüp geçiyor, arka tarafta öğrenci sıranın üstüne çıkıyor görmezlikten geliyor"

Yukarıda yer alan ifadeler gösteriyor ki müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğu, öğretmenin sınıfta hakimiyet kurduğu görüşündedirler. Bu görüşlerden olumlu olarak belirtilen "tatlı-sert" ifadesi, "sert" kelimesini içermesi sebebiyle olumsuz olarak da yorumlanabilecek olması açısından düşündürücüdür. Sınıf hakimiyeti sağlayamayan öğretmenlerin, göz teması kurmaması ve bağırması sebebiyle, iletişim dillerinin kapalı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte alan değişikliğine bağlı olarak, derse hazırlıksız gelmeleri ve alan bilgisine ilişkin yeterlikleri sebebiyle, derste öğrencilerin ilgisini toplayamadığı ve sınıf hakimiyetini kuramadığı düşünülebilir.

b-Öğretmenin derste kullandığı iletişim diline ilişkin görüşler

Araştırmaya katılan 22 öğretmen adayından 9'u (%40) öğretmenin derste kullandığı iletişim diline yönelik olumsuz (öğrencileri azarlıyor, bağırıyor, önyargılı, kırıcı, hakaret ediyor, dalga geçiyor), 5'i (%22) olumlu (sakin ve anlaşılır bir dil, iletişimi çok iyi, birey olduklarını hissettiriyor) görüş bildirmişlerdir. 8 (%36) öğretmen adayı ise bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

Öğretmenin derste kullandığı iletişim diline yönelik olumsuz görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"İletişimi öğrencileri azarlar nitelikteydi. Öğrenciler öğretmenin hoşuna gitmeyen bir davranış sergileriler mi sürekli bir bağırma çağırma madundaydı"

"Öğrencilerle iletişimi azarlamaya, dalga geçmeye yönelik. Örneğin öğrenciyi taklit etmekte ve çoğu zaman küçük düşürmektedir"

"Sorunlu gördüğü sınıflara karşı önyargılı, sıkıntılı sınıfları kazanmaya yönelik bir davranış gözlemleyemedim".

"Öğrencilerle iletişim kurmada çok iyi olduğunu söyleyemicem, bazen kırıcı bir dil kullanabiliyor".

"Öğrencilere karşı tutumlarında bazen sert hakaret boyutuna ulaşabilen durumlar görüyorum"

Öğretmenin derste kullandığı iletişim diline yönelik olumlu görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"Öğrencilere onların da bir birey olduğunu hissettirerek konuşuyor".

"İletişim konusunda sakın ve anlaşılır bir dil kullanıyor".

"Öğretmenin öğrencilerle iletişimi çok iyi, öğrenciler de öğretmenlerini çok seviyorlar".

Yukarıda yer alan ifadeler gösteriyor ki müzik öğretmeni adaylarının, önemli bir bölümü (%40) öğretmenin derste kullandığı dile ilişkin olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf içinde kullandıkları iletişim diline ilişkin sunulan örneklerdeki kelimeler, öğrenme ortamının niteliği açısından kaygı vericidir. Soruya adayların %36'sının görüş bildirmemesi ve bu oranın da olumlu görüş bildirenlerden fazla olması, öğretmen adaylarının önemli bölümünün, iletişim diline ilişkin bir gözleme odaklanmadıkları ve/veya bu dile ilişkin kavramlara sahip olmadıkları fikrini düşündürmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin görüşler.

Araştırmaya katılan 22 öğretmen adayından 11'i (%50) öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin olumsuz (derste isteksiz, memnuniyetsiz, alan dışından geldiği için yetersiz, soğuk ve sinirli), 8'i (%36) olumlu (meslek aşkı büyük, mesleğini seviyor, enerjisi yüksek) görüş bildirmişlerdir. 3 (%13) öğretmen adayı ise bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

Öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin olumsuz görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"Öğretmenin mesleki motivasyonu yoktu, uflayıp puflayıp derste isteksiz olduğu ve dersleri istemeyerek anlattığı belliydi"

"Daima soğuk ve sinirli"

"Okuldan ve öğrencilerden soğumuş durumda, öğrencilere karşı bir görüş benimsemiş ve o görüşü aşmaya çalışmıyor. Bir sınıf başarısızsa bu sorunu ortadan kaldırmaya çalışmıyor".

"Müzik öğretmenin mesleki motivasyonu tamamen kötü durumda, tek derdi ders saati bitse de gitsek. Körelmiş bilgilerle yıllardan beri nota öğretmedikleri yöntemlerle ders işlemeye devam ediyor, kendisini geliştirmek için hiçbir şey yapmıyor".

Öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin olumlu görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"İşine fazlasıyla bağlı, meslek aşkı çok büyük. Motivasyonu oldukça yüksek ve olumsuz bir şey yaşadığında dahi sınıftan içeri girdikten sonra öğretmen kimliğine bürünerek derse geçiş yapıyor".

"Öğretmenimiz mesleğini seviyor ve bu mesleğe karşı olumlu deneyimlerinden ve durumlardan sürekli bize bahsediyor, mesleki motivasyonu çok iyi".

"Müzik öğretmenimizin mesleki motivasyonu var, kendisinin rahatsızlığı olduğu halde enerjik bir şekilde derse giriyor ve yerinde bir hareketle öğrencilerle eğleniyor, öğretiyor".

Yukarıda yer alan ifadeler gösteriyor ki müzik öğretmeni adaylarının, yarısı öğretmenin mesleki motivasyonuna ilişkin olumsuz görüş bildirmiş, öğretmenlerin sergiledikleri vücut dili ile de bunu sınıfa yansıttıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenin zaman içinde kalıp fikirler geliştirdiği (Bir sınıf başarısızsa bu sorunu ortadan kaldırmaya çalışmıyor) ifade edilmiştir. Öğretmenin, bu durumu sınıfta belirgin bir şekilde ifade ediyor olması, motivasyon düşüklüğünün yüksek oranda olduğunu düşündürmektedir. Aynı zamanda öğretmenin kendini yeni bilgilere ve gelişime kapadığı belirtilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanlarına ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan 22 öğretmen adayından 17'si (%77) olumsuz (müzik dersliği yok, farklı çalgılar yok, konser salonu yok), 4'ü (%18) olumlu (müzik sınıfı var, piyano var, ritim çalgıları var), görüş bildirmişlerdir. 1 (%4) öğretmen adayı ise bu konuda görüş bildirmemiştir.

Müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanlarına ilişkin olumsuz görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları

"Okulun maddi durumu zayıf gibi özel olarak müzik odası yok, hiçbir müzik aleti göremedim kısacası müziğe değer verilmiyor"

"Kesinlikle çok yetersiz, müzik sınıfı yok herhangi bir çalgı yok. Çocuklara etkinlik yaptırabileceğimiz bir derslik yok. Bayramlarda konser yapabileceğimiz bir alan ve ses sistemi yok".

"Okulun müzik dersliği yok ve imkanlar sınırlı. Sadece akıllı tahta kullanılıyor".

"Okulun fiziki koşulları müzik dersi için uygun değil. Müzik sınıfları yok, çocuklar küçük sınıflarda sıralara bağlı olarak ders işlemek için uğraşıyorlar. Hareket etme imkanları yok".

"Tabi ki her zaman olduğu gibi müzik derslerine önem verilmiyor, müzik derslikleri yok, imkanlar yeterli değil. Olsa bile öğretmenler üşengeç tavırlarla derse giriş yaptığı için pek kullanılmıyor".

Müzik dersi özelinde okulun eğitim ve öğretim imkanlarına ilişkin olumlu görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları

"Okul müzik odasına sahip, piyano var, orff aletleri var. Melodika dışında çalmaları ve eğlenecekleri ortam var ama bu ortamı değerlendirecek düşüncelere ihtiyaç var".

"İmkanlar güzel, ayrı bir müzik sınıfı var ve çeşitli enstrümanlar var".

"Okulun müzik eğitimi açısından çalgıları yeterli ancak daha iyi olabilir. Ritim enstrümanları ve piyano mevcut, müzik dersi işlemeye uygun bir ortam ama enstrümanlar daha kaliteli olabilir".

Yukarıda yer alan ifadeler gösteriyor ki müzik öğretmeni adaylarının, yüksek yoğunluğu okulun imkanlarına ilişkin olumsuz görüş bildirmişlerdir. Materyal olarak sadece akıllı tahtanın kullanıldığı belirtilmiştir. Bununla birlikte sınıfların fiziki yapısının küçük olması sebebiyle müzik dersinde çocuğun hareketinin kısıtlandığı da ifade edilmiştir. Bu durum, dersin işleniş niteliğini etkilemesi açısından üzerinde önemle durulması gereken bir durumdur. Aynı zamanda müzik öğretmenlerinin motivasyonlarını da olumsuz etki edebileceği düşünülmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Öğrencilerin müzik dersine ilgilerine ilişkin görüşleri

Araştırmaya katılan 22 öğretmen adayından 14'ü (%63) olumsuz (nefret ediyorlar, dersi gereksiz görüyorlar, sıkılıyorlar, istekli değiller, ilgisizler), 6'sı (%27) olumlu (meraklılar, ilgililer, öğrenmek istiyorlar, severek katılıyorlar), görüş bildirmişlerdir. 1 (%4) öğretmen adayı ise bu konuda görüş bildirmemiştir.

Öğrencilerin Müzik dersine olan ilgilerine ilişkin olumsuz görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları

"Öğrenciler, öğretmenin ilgisizliğini ve sevgisizliğini gördükleri için derse karşı ilgisizler, müzik dersine sanki zorla geliyorlar. Aslında ders başlamadan önce çok ilgili davranıyorlardı ama ders başlayınca öğretmenin hal ve tavırlarından dolayı umursamaz oluyorlardı."

"Öğrenciler derse girmekten nefret ediyorlar, o hocayla ders yapmak istemiyorlar".

"Öğrencilerin derse ilgileri çok az, bazen müziğin gereksiz bir ders olduğunu söyleyen öğrenciler oldu".

"Öğrencilerin çoğu dersle fazla ilgilenmiyor, lise öğrencisi oldukları için daha çok test çözmek istiyorlar".

"Öğrenciler derse ilgili değiller, bu dersi eziyet olarak görüyorlar sadece şarkı dinlemek istiyorlar".

"Çocuklar ileride bu dersin işlerine yaramayacağını düşündükleri için özellikle 7. ve 8. Sınıflar pek ilgi göstermiyor".

Öğrencilerin Müzik dersine olan ilgilerine ilişkin olumlu görüş bildiren müzik öğretmeni adaylarının verdiği cevaplardan bazıları.

"Öğrenciler derse ilgililer, sürekli farklı teknikler ve materyaller kullanıldığı için meraklılar ve devamlı öğrenmeye açıkları".

"Staj gördüğüm okuldaki öğrenciler genel olarak derse ilgililer. Müzik defteri, kitabı ve melodikalarını çoğunluğa yakını getiriyor, öğrenmek için çabalıyorlar".

"Öğrenciler derse severek katılıyorlar. Melodikalarını hevesle çalıp dersin başlamasını bekliyorlar. Öğretmen derse girdiğinde birkaç kişi "öğretmenim ben çalabilir miyim?" diye heyecanla parmak kaldırıyorlar".

Yukarıda yer alan ifadeler gösteriyor ki müzik öğretmeni adaylarının, çoğunluğu öğrencilerin müzik dersine olan ilgisine ilişkin olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu durumun, öğretmenin ilgisizliği sebebiyle olduğu görüşü kaygı vericidir. Bununla birlikte, öğrencilerin sınav odaklı olmasından kaynaklı ilgisizlikleri de düşündürücüdür.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ile müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersi esnasında elde ettikleri gözlem ve görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretmen adayların okuldaki eğitim-öğretim ortamına ilişkin sorulan sorulara ilişkin cevapları çoğunlukla olumsuz olmuştur. Bu noktada öğretmenlerin "sınıf hakimiyeti" kurabilseler de öğrencilere kullandıkları vücut ve sözlü iletişim dilinin geliştirilmesi ve "şiddetsiz iletişim dili" boyutuna taşınması gerektiği belirlenmiştir.

Bu açıdan öğretmenlerin çoğunluğunun iletişim becerileri ile ilgili farkındalıklarının çok düşük olduğu söylenebilir. Bu noktada öğretmen yetiştirme sürecinde iletişim becerileri, pozitif iletişim, empati ve sorun çözmeye yönelik becerilerin geliştirileceği dersler ve/veya atölye çalışmaları, seminerler yapılmalıdır. Verilen pedagojik formasyon derslerinin çocukların gelişim özellikleri hakkında önemli bilgiler vermelerinin yanı sıra, sınıf ortamında oluşabilecek durumlara karşı öğretmen adayının nasıl bir yaklaşımda bulunması gerektiğini de örnek olay-yaklaşım şeklinde kavratmaya yönelik örneklerin sayıları artırılmalıdır. Aynı zamanda mesleğe başlamış öğretmenler için, alan uzmanları tarafından verilecek atölye çalışmaları, seminerler ile sorun tespiti-yaklaşım-çözüm, şiddetsiz iletişim uygulamaları yapılmalıdır.

Öğretmenlerin çoğunluğunun motivasyonunun düşük olduğu, bazı öğretmenlerin farklı branştan, müzik öğretmenliğine geçiş yaptığı ve yeterliklerinin artırılması gerektiği gözlenmiştir. Alan değişikliğinde bulunan öğretmenlerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitime alınması önerilmektedir. Okulların çoğunluğunda müzik dersi için gereken şartların tam bulunmadığı ve bununla birlikte öğrenme ortamının gereken niteliklere sahip olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerinin azalmasında sınav odaklı bir eğitim sisteminin etkisinin yanısıra, öğretmenlerin öğrencilere yaklaşım şekillerinin ve yeterliklerinin etkisinin olduğu durumu da göz ardı edilemez. Bu sebeple, öğretmenlerin bu durumlarına ilişkin (Müzikal ve sosyo-psikolojik ihtiyaçları göz önünde bulundurularak) geliştirici çalışmalar, hazırlanmalı, hizmet içi eğitim kapsamında sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K. E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş. D., Demirel, F., (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 25.baskı. Ankara: Pegem Akademi. Ss.158.
- Christensen, B.L., Johnson, B.R., Turner, A.L. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*.1.baskı (12.baskıdan tercüme edilmiş) Ankara: Anı yayıncılık.
- Dündar, M. (2003). "Müzik öğretmeni yetiştirmede alanda eğitim." *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1).
- Erdem, A. R. (2013). *Öğretmen Yetiştirmenin Bugünü ve Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Gordon, T. (2017). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. (9.baskı). İstanbul: Profil kitap.
- Kaloncu, N., & Sazak, N. (2006). "Müzik öğretmenliği eğitiminde okul deneyimi: Bir uygulama örneği." *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Otacıoğlu, S. G. (2010). "Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi II uygulama dersine ilişkin tutumları." *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 81-90.
- Saraç, G. (2004). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin okul deneyimi I dersine yönelik ilgileri ve beklentileri." *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu* 7-10 Nisan 2004, Isparta, Türkiye.
- Sönmez, V., Alacapınar, G. F. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri..* Ankara: Anı yayıncılık.
- Varış, A. Yakup. (2011). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimine ilişkin Görüşleri." *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl: 2011, Sayı: 33, 177-191.